

Dr. Kolláth György

Orvosokért (is) aggódó cikk következik. A történet nem légből kapott, mégsem tükörképe egy le nem zárult (jog)esetnek. Modellje minden olyan szakmában jelentkezhet, amely megbízásos természetű. Mottó: a zajos és nehéz körülmények közötti egymásra utaltság egyik oldalnak sem fenéki tejfel, ám az értelmetlen dac és engesztelhetetlenség pusztító hatású.

Községekbe háziórvost találni mind nehezebb. Hiába van fékezett habzású piacgazdaság (pl. drága praxisjog), hiába volna kielégítő infrastruktúra (rendelő, szolgálati lakás, működőképes helyettesítési rend) nincsen tülekedés a végeken. Kezüket-lábukat törik az önkormányzatok, hogy az előregedő, a munkanélküliség által elszegényített és mindenféle gondoknak kitett falu-népének jó doktort találjanak. Olyat, aki megbecsült értelmiségiként részt tud venni a község közéletében. „Álomfalván” jelentkezett egy fiatalember a maga Bt-jével. Már munkába állása előtt tüsténkedett, fényezte magát, majd egyetlen pályázóként nyert, úgy érezte, révbe ért. Vállalkozási szerződés jött létre a Bt-je és a helyi önkormányzat között, melyben piaci alapon megállapodtak. Közkezen forognak típus-szerződések, nyilván azok egyikét vették alapul a maguk ügyére, ide értve az ilyenkor előforduló tévedéseket, jogi bakikat is. Az egészségügyi gyógyító ellátásra, szolgáltatásra nézve a „vállalkozási” szerződés nem jó, mert utóbbi eredmény-kötelelem, tehát az orvos csak akkor járna el megfelelően, ha mindenkit életben tart. Ez lehetetlen, tehát másik jogi formát kell találni, és a bírósági gyakorlat ezt már ki is alakította. Tartalmilag az önkormányzattal kötött „céges” szerződések rendszerint megbízási jogviszonyok, tehát azok törvényi megoldásait, kereteit és garanciáit kell alkalmazni jogvita esetében. (Nem kizárt ugyan a klasszikus munkaszerződés sem, de a háziórvosi működés magánosítása ezt nagyrészt kiküszöbölte.) Nagy baj, hogy a jogi koordinátákkal a legtöbb helyen nincsenek tisztában, és ha ehhez egy kis (?) konfliktus társul: vak vezet világtalant, a falu pedig ideig-óráig hoppon marad.

Álomfalván is hamar megjött a baj. Kiderült, hogy néhány tény elhallgatott a pályázó egyéb munkaterhei, más irányú vállalásai közül. A rendelési idők rövidebbekké és bizonytalanokká is váltak, a körzeti helyettesítés megnehezült. A szerződéses vállalat nyúgnak találtatott. Az ifjú doki felvett egy lekezelő, felsőbbbségi pózt, magas lóról kezdett kommunikálni páciensekkel, helyi vezetőkkel. Megesett, hogy a terhes-gondozásra érkező kismamákat „megjötték a tehének” üdvözléssel fogadta, sőt az egyikük kiskönyvébe „Dr. BUBÓ” szignót tett. (Közismerten dr. Bubó szarvasmarha volt a humoros rajzfilmben, a páciensei pedig állatok. Viccből tehető egyenlőségjel a kabaré és az orvosi rendelő közéz?) Máskor, a várakozó betegekre fittyet hányva újságolvasással múlatta az időt, fejezte ki, hogy ki az úr a házban. Kenyéradó gazdája, az önkormányzat kritikus jelzéseit semmibe vette, meg sem válaszolta, levegőnek nézte a falu előljáróit. Részletes „bűnlajstrom” nem ide tartozik, a következtetés a fő: kialakult egy (tév)képzet, hogy ha egyszer valaki milliókat fizetett a praxisjogért, s a törvény szerint középtávon ő birtokon belül is van, mást helyette úgysem könnyű találni, akkor mit tehetnek vele, és milyen alapon? Nem mondta ki, de érezni lehetett: hálát vár, hódolatot, nem bírálatot, a helyiek vannak őerte, és nem fordítva, gond esetében pedig számíthat a hagyományos orvos-szolidaritásra, mely megvédi őt, de legalábbis nem adja ki.

Másként történt. Egy falu ma már nem okvetlenül egységes, manipulálható massa, hanem az emberek kezdik fontosnak tekinteni emberi méltóságukat. Ne feledjük: az mindenkinél alkotmányosan egyenlő. Néhányan megelégtettek a megaláztatással, aminek következtében a helyhatóság csaknem konszenzusos döntéssel idő előtt menesztette orvosát. Talán mondani sem kell: nem volt szép a végjáték sem, de minderről hihetetlenül alapos tárgyalások eredményeként bíróság hoz végső döntést. Nem vágnék ennek elébe, viszont összegeznék néhány

Cím
Megbízni valakit, valakiben

Dátum
2004.07.10.

Dr. Kolláth György

közérdekű tudnivalót. Megbízás jön létre, ha valaki – nyilván szakember – elvállal egy ügyet, vagy ügycsoportot, és azt a legjobb tudása szerint, a megbízó utasításait megtartva, annak érdekében, megfelelően teljesíti. /Még a buta utasítást is meg kell tartani, legfeljebb jelezni kell a képtelenséget, avagy távozni lehet, ha az ostobaság nem vállalható. Természetesen az orvosi ténykedésbe be nem avatkozhat kívülálló, polgármester nem ad injekciót, nem hőmérőzik, de e körön kívül, az ellátás szervezettsége, rendje őrá is tartozik./ A megbízás tehát nem egy paritásos fifti-fifti ügylet, hanem a megbízó a főnök, övé a kockázat, ha nem sikerül eredményt elérni, ő bánja. A jog ezt gondossági és bizalmi alapú kötelemnek tartja, ha tehát nem tapasztalható a kellő megbízotti gondosság (a szakmaiság, a viselkedés, az együttműködés terén), a megbízás különösebb ceremónia nélkül felmondható. Majd találnak a felek új partnert maguknak. Ügyvédek, adó-, és másféle tanácsadók esetében ehhez jön még néhány törvényi szabály és a szakmai etikai norma. Háziorvosok esetében meg az, hogy a praxispénz időtállóságára is tekintettel a szerződés rendszeren 5 évig tart. Ez alól ésszerű kivétel, ha a helyzet tarthatatlanná válik. De még ilyenkor sem fordul át az ügylet munkaviszonnyá, hanem a megbízás polgári jogi rendje ad eligazítást. (Sajnos, ezt a háziorvosok zöme nem, illetve nem így tudja.) Azonnali hatályú felmondás is szóba jöhet, ennek oka lehet a megbízott magatartása, netán szerződésszegése, de még olyan, a megbízónál jelentkező szubjektív ok is alapot adhat, mint a bizalom meggyengülése. Elég, ha a megbízó ilyenkor elfogadható, ésszerű magyarázattal szolgál. Ám ha a gazda (a község) felelőtlenül, önkényesen él felmondási jogával, akkor sem kerül vissza a doktor a bíróság rendelkezése szerint a régi helyére, hanem kártérítést kap. (Kényszer-bizalom, köteles visszahelyezés kizárt.)

A magyar egészségügy sok baja közül lám kettő: 1.) alacsony jogi kultúra nagy adag téves magabiztossággal megspékelve, 2.) a nagypolitika pitiáner feszültségei, stílus-teremtő bajvívásai szétterülnek immár falvakban is. Mondani sem kell: Álomfalván is bejátszott a politika, ott a meccs eredménye 92:7 százalékra jött ki. Találják ki, ki nyert. Senki sem igazán! Indiai mondás szerint a bizalom olyan, mint a vér: ha egyszer kiömlött, magától nem megy vissza az erekbe.